

14177392
Domus

P1

wise

World Information Service on Energy
founded in 1978

WISE
Postbus 59636
1040 LC Amsterdam
t: 020 6126368
e: info@wisenederland.nl
www.wisenederland.nl
www.wiseinternational.org

Bank: 40 88 285
IBAN: NL32 INGB 0004 0882 85

Amsterdam, 28 oktober 2014

Geachte mevrouw, mijnheer,

Hierbij mijn 'zienswijze' met betrekking tot de ontwerpbeschikking voor de aangevraagde wijziging van de kernenergiewetvergunning van Covra N.V.

Graag breng ik de volgende punten in ter overweging, beoordeling en beantwoording.

Principieel bezwaar uitbreiding opslag radioactief afval

Radioactief afval wordt voor in elk geval honderd jaar opgeslagen bij de Covra, in Zeeland. Het is nog volstrekt onbekend hoe en waar het radioactief afval – dat voor tienduizenden jaren van alles en iedereen geïsoleerd dient te worden - daarna wordt opgeborgen. Daarmee wordt de zorgplicht en de verantwoordelijkheid voor het Nederlandse radioactief afval doorgeschoven naar toekomstige generaties. Er wordt nu geld verdient met atoomstroom, de lasten worden over de schutting gekieperd.

De aanname dat de financiële reserves die momenteel worden opgebouwd voldoende zullen zijn voor de (financiering) van de eindberging van dit soort afval over honderd jaar deel ik niet. Nergens ter wereld is een eindberging gerealiseerd, we weten nog niet eens hoe we het gaan opbergen, hoe kun je dan weten hoeveel het zal gaan kosten? Met het verlenen van een vergunning om de opslag van hoogradioactief afval en verarmd uranium uit te breiden wordt er een nog grotere wissel getrokken op de toekomst. De vergunning moet daarom niet worden verleend. In plaats daarvan moet er worden gestopt met de productie van kernafval (en dus met kernenergie) een moet er op korte termijn een besluitvormingstraject worden ingezet gericht op keuzes rond eindberging.

Nuloptie niet overwogen

In de concept-vergunning en in de M.E.R. wordt gesteld dat de nuloptie, handhaving van de bestaande situatie, geen reëel alternatief is omdat er dan voor een deel van het radioactief afval dat sowieso zal ontstaan, geen oplossing is. Deze situatie is ontstaan door fouten in het verleden; noch bij de vaststelling van het Borssele Convenant in 2006, noch bij de vergunningswijziging ten behoeve van de verlengde levensduur van de kerncentrale Borssele is er een M.E.R. opgesteld. De productie van (meer) kernafval werd een voldongen feit en die situatie wordt nu aangegrepen om de keuze voor een beperkte procedure waarin geen ruimte is voor onderzoek naar een variant die uitgaat van een situatie dat we niet meer kernafval produceren dan bijvoorbeeld voorzienbaar op het moment van de oplevering van een beperkte uitbreiding van de Covra, te rechtvaardigen. Ik teken bezwaar aan tegen het feit dat er in de M.E.R.(procedure) geen zogenaamde nul- of bijna-nul variant wordt meegenomen.

Besluit doorkruist besluitvorming Nationaal Programma

Eind 2014 legt de Minister van Economische Zaken het 'ontwerp Nationaal uitvoeringsprogramma voor het lange termijn beheer van radioactief afval en verbruikte splijtstoffen' voor aan de Tweede Kamer. De voorliggende concept-vergunning loopt vooruit op, en doorkruist, politieke beoordeling van, en mogelijke besluitvorming over, dat Nationale Programmaprogramma als bedoeld in artikel 5, eerste lid, onderdeel a, van richtlijn 2011/70/Euratom, voor het beheer van radioactieve afvalstoffen. Met een keuze voor de uitbreiding van de Covra faciliteit wordt weer voorgesorteerd op een keuze voor de omgang met radioactief afval die andere mogelijke keuzes bemoeilijkt.

Verbruikte splijtstof van een eventuele Pallas-reactor

In de M.E.R. staat dat de Nuclear Research Group (NRG) schriftelijk heeft aangegeven na 2015 de onderzoeksreactor HFR in Petten te willen te vervangen door de zogenaamde Pallas-reactor, en (dus) van plan is door te gaan met de productie van hoog-radioactief afval. Volgens artikel 36 van het besluit stralingsbescherming zijn ondernemers verplicht het ontstaan van radioactief afval zo veel mogelijk te voorkomen of te beperken. Door bij de vergunning voor de uitbreiding van de HABOG bij de Covra uit te gaan van kernafval uit de Pallasreactor wordt er ook hier een voldongen feit gecreëerd die er toe zal leiden dat het moeilijker wordt om niet te kiezen voor (de bouw van) de Pallas-reactor. Als de Pallas reactor al gerealiseerd wordt zal deze zeker niet voor het jaar 2025 verbruikte splijtstof naar de Covra willen of kunnen afvoeren. Het voorliggende conceptbesluit is op dit punt dan ok zeer voorbarig en overbodig.

Opwerking vs. directe opslag

In de M.E.R. wordt niet ingegaan op onder andere de milieugevolgen van de keuze voor opwerking van de verbruikte splijtstof van de kerncentrale Borssele in Frankrijk. Verbruikte splijtstof van de IRI (Delft) en de HFR (Petten) wordt direct, dus zonder opwerking, bij de Covra opgeslagen. Dit reduceert het aantal transportbewegingen met hoogradioactief afval aanzienlijk in vergelijking met de route van opwerking van verbruikte splijtstof in het buitenland. Bovendien is directe eindopslag van verbruikte splijtstof minder proliferatie-gevoelig dan het opwerken er van. Onder andere op grond van dit soort overwegingen kan er in de (nabije) toekomst heel goed een keuze worden gemaakt voor beëindiging van de keuze voor opwerking. En dat heeft implicaties voor de (faciliteiten in de)

Habog. Voor de voorgenomen uitbreiding van de Habog moet dan ook een beoordeling worden gemaakt van (de gevolgen van) beide routes

Meng-oxide

De kerncentrale Borssele gebruikt sinds 2014 Meng-oxide (zogenaamde MOX) brandstof. In de M.E.R. wordt niet ingegaan op de vraag of – en zo ja, welke – milieugevolgen dit heeft voor de opslag en transport van hoogradioactief afval afkomstig van de kerncentrale.

Op grond van deze argumenten en mijn principiële bezwaar tegen de productie van (meer) kernafval wijs ik uitbreiding van de faciliteiten bij de Covra af. Ik ga er van uit dat u deze punten meeneemt in uw definitieve beschikking over de aanvraag voor uitbreiding van de Covra.

Met vriendelijke groet,

Peer de Rijk

Postbus 59636
1040 LC Amsterdam
www.wisenederland.nl
www.wiseinternational.org

1.00 \$

DGETM - PDNIV

Ministerie van Economische Zaken
Programma Directie Nucleaire Installaties en Veiligheid
Ontwerp bereikbaarheid CoVKA
Aanlooppunt C-Noord3 - A17/18
Postbus 20401
2500 EH Den Haag.

AOSUW 2500000001

Ministerie van Economische Zaken
Programmadirectie Nucleaire Installaties en Veiligheid
Ovv. Ontwerpbeschikking COVRA
Aanleverpunt C-Noord3 – A17/18
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Amsterdam, 28 oktober 2014

Geachte mevrouw, mijnheer,

Hierbij mijn 'zienswijze' met betrekking tot de ontwerpbeschikking voor de aangevraagde wijziging van de kernenergiewetvergunning van Covra N.V.

Graag breng ik de volgende punten in ter overweging, beoordeling en beantwoording.

Principieel bezwaar uitbreiding opslag radioactief afval

Radioactief afval wordt voor in elk geval honderd jaar opgeslagen bij de Covra, in Zeeland. Het is nog volstrekt onbekend *hoe* en *waar* het radioactief afval – dat voor tienduizenden jaren van alles en iedereen geïsoleerd dient te worden - daarna wordt opgeborgen. Daarmee wordt de zorgplicht en de verantwoordelijkheid voor het Nederlandse radioactief afval doorgeschoven naar toekomstige generaties. Er wordt nu geld verdient met atoomstroom, de lasten worden over de schutting gekieperd.

De aanname dat de financiële reserves die momenteel worden opgebouwd voldoende zullen zijn voor de (financiering) van de eindberging van dit soort afval over honderd jaar deel ik niet. Nergens ter wereld is een eindberging gerealiseerd, we weten nog niet eens hoe we het gaan opbergen, hoe kun je dan weten hoeveel het zal gaan kosten? Met het verlenen van een vergunning om de opslag van hoogradioactief afval en verarmd uranium uit te breiden wordt er een nog grotere wissel getrokken op de toekomst. De vergunning moet daarom niet worden verleend. In plaats daarvan moet er worden gestopt met de productie van kernafval (en dus meet kernenergie) een moet er op korte termijn een besluitvormingstraject worden ingezet gericht op keuzes rond eindberging.

Nuloptie niet overwogen

In de concept-vergunning en in de M.E.R. wordt gesteld dat de nuloptie, handhaving van de bestaande situatie, geen reëel alternatief is omdat er dan voor een deel van het radioactief afval dat sowieso zal ontstaan, geen oplossing is. Deze situatie is ontstaan door fouten in het verleden; noch bij de vaststelling van het Borssele Convenant in 2006, noch bij de vergunningswijziging ten behoeve van de verlengde levensduur van de kerncentrale Borssele is er een M.E.R. opgesteld. De productie van (meer) kernafval werd een voldongen feit en die situatie wordt nu aangegrepen om de keuze voor een beperkte procedure waarin geen ruimte is voor onderzoek naar een variant die uitgaat van een situatie dat we niet meer kernafval produceren dan bijvoorbeeld voorzienbaar op het moment van de oplevering van een beperkte uitbreiding van de Covra, te rechtvaardigen. Ik teken bezwaar aan tegen het feit dat er in de M.E.R.(procedure) geen zogenaamde nul- of bijna-nul variant wordt meegenomen.

Besluit doorkruist besluitvorming Nationaal Programma

Eind 2014 legt de Minister van Economische Zaken het *'ontwerp Nationaal uitvoeringsprogramma voor het lange termijn beheer van radioactief afval en verbruikte splijtstoffen'* voor aan de Tweede Kamer. De voorliggende concept-vergunning loopt vooruit op, en doorkruist, politieke beoordeling van, en mogelijke besluitvorming over, dat Nationale Programmaprogramma als bedoeld in artikel 5, eerste lid, onderdeel a, van richtlijn 2011/70/Euratom, voor het beheer van radioactieve afvalstoffen. Met een keuze voor de uitbreiding van de Covra faciliteit wordt weer voorgesorteerd op een keuze voor de omgang met radioactief afval die andere mogelijke keuzes bemoeilijkt.

Verbruikte splijtstof van een eventuele Pallas-reactor

In de M.E.R. staat dat de Nuclear Research Group (NRG) schriftelijk heeft aangegeven na 2015 de onderzoeksreactor HFR in Petten te willen vervangen door de zogenaamde Pallas-reactor, en (dus) van plan is door te gaan met de productie van hoogradioactief afval. Volgens artikel 36 van het besluit stralingsbescherming zijn ondernemers verplicht het ontstaan van radioactief afval zo veel mogelijk te voorkomen of te beperken. Door bij de vergunning voor de uitbreiding van de HABOG bij de Covra uit te gaan van kernafval uit de Pallasreactor wordt er ook hier een voldongen feit gecreëerd die er toe zal leiden dat het moeilijker wordt om niet te kiezen voor (de bouw van) de Pallas-reactor. Als de Pallas reactor al gerealiseerd wordt zal deze zeker niet voor het jaar 2025 verbruikte splijtstof naar de Covra willen of kunnen afvoeren. Het voorliggende conceptbesluit is op dit punt dan ok zeer voorbarig en overbodig.

Opwerking vs. directe opslag

In de M.E.R. wordt niet ingegaan op onder andere de milieugevolgen van de keuze voor opwerking van de verbruikte splijtstof van de kerncentrale Borssele in Frankrijk. Verbruikte splijtstof van de IRI (Delft) en de HFR (Petten) wordt direct, dus zonder opwerking, bij de Covra opgeslagen. Dit reduceert het aantal transportbewegingen met hoogradioactief afval aanzienlijk in vergelijking met de route van opwerking van verbruikte splijtstof in het buitenland. Bovendien is directe eindopslag van verbruikte splijtstof minder proliferatie-gevoelig dan het opwerken er van. Onder andere op grond van dit soort overwegingen kan er in de (nabije) toekomst heel goed een keuze worden gemaakt voor beëindiging van de keuze voor opwerking. En dat heeft implicaties voor de (faciliteiten in de) Habog. Voor de voorgenomen uitbreiding van de Habog moet dan ook een beoordeling worden gemaakt van (de gevolgen van) beide routes

Meng-oxide

De kerncentrale Borssele gebruikt sinds 2014 Meng-oxide (zogenaamde MOX) brandstof. In de M.E.R. wordt niet ingegaan op de vraag of – en zo ja, welke – milieugevolgen dit heeft voor de opslag en transport van hoogradioactief afval afkomstig van de kerncentrale.

Op grond van deze argumenten en mijn principiële bezwaar tegen de productie van (meer) kernafval wijs ik uitbreiding van de faciliteiten bij de Covra af. Ik ga er van uit dat u deze punten meeneemt in uw definitieve beschikking over de aanvraag voor uitbreiding van de Covra.

Met vriendelijke groet,

Mw. E.C. Coenen

Ministerie van Economische Zaken

Programmadirectie Nucleaire Installaties en
Veiligheid

Ouv. Ontwerpbeschikking COURA

aanleverpunt C - Noord 3 - A17/18

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

PDNIV

HOEFS 2500EK01

Fré Zuidema

Ministerie van Economische Zaken
Programmadirectie Nucleaire Installaties en Veiligheid
Ovv. Ontwerpbeschikking COVRA
Aanleverpunt C-Noord3 – A17/18
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

28 oktober 2014

Geachte mevrouw, mijnheer,

Hierbij mijn 'zienswijze' met betrekking tot de ontwerpbeschikking voor de aangevraagde wijziging van de kernenergievergunning van Covra N.V.

Graag breng ik de volgende punten in ter overweging, beoordeling en beantwoording.

Principieel bezwaar uitbreiding opslag radioactief afval

Radioactief afval wordt voor in elk geval honderd jaar opgeslagen bij de Covra, in Zeeland. Het is nog volstrekt onbekend *hoe* en *waar* het radioactief afval – dat voor tienduizenden jaren van alles en iedereen geïsoleerd dient te worden - daarna wordt opgeborgen. Daarmee wordt de zorgplicht en de verantwoordelijkheid voor het Nederlandse radioactief afval doorgeschoven naar toekomstige generaties. Er wordt nu geld verdient met atoomstroom, de lasten worden over de schutting gekieperd.

De aanname dat de financiële reserves die momenteel worden opgebouwd voldoende zullen zijn voor de (financiering) van de eindberging van dit soort afval over honderd jaar deel ik niet. Nergens ter wereld is een eindberging gerealiseerd, we weten nog niet eens hoe we het gaan opbergen, hoe kun je dan weten hoeveel het zal gaan kosten? Met het verlenen van een vergunning om de opslag van hoogradioactief afval en verarmd uranium uit te breiden wordt er een nog grotere wissel getrokken op de toekomst. De vergunning moet daarom niet worden verleend. In plaats daarvan moet er worden gestopt met de productie van kernafval (en dus met kernenergie) een moet er op korte termijn een besluitvormingstraject worden ingezet gericht op keuzes rond eindberging.

Nuloptie niet overwogen

In de concept-vergunning en in de M.E.R. wordt gesteld dat de nuloptie, handhaving van de bestaande situatie, geen reëel alternatief is omdat er dan voor een deel van het radioactief afval dat sowieso zal ontstaan, geen oplossing is. Deze situatie is ontstaan door fouten in het verleden; noch bij de vaststelling van het Borssele Convenant in 2006, noch bij de vergunningswijziging ten behoeve van de verlengde levensduur van de kerncentrale Borssele is er een M.E.R. opgesteld. De productie van (meer) kernafval werd een voldongen feit en die situatie wordt nu aangegrepen om de keuze voor een beperkte procedure waarin geen ruimte is voor onderzoek naar een variant die uitgaat van een situatie dat we niet meer kernafval produceren dan bijvoorbeeld voorzienbaar op het moment van de oplevering van een beperkte uitbreiding van de Covra, te rechtvaardigen. Ik teken bezwaar aan tegen het feit dat er in de M.E.R.(procedure) geen zogenaamde nul- of bijna-nul variant wordt meegenomen.

Besluit doorkruist besluitvorming Nationaal Programma

Eind 2014 legt de Minister van Economische Zaken het '*ontwerp Nationaal uitvoeringsprogramma voor het lange termijn beheer van radioactief afval en verbruikte splijtstoffen*' voor aan de Tweede Kamer. De voorliggende concept-vergunning loopt vooruit op, en doorkruist, politieke beoordeling van, en mogelijke besluitvorming over, dat Nationale Programmaprogramma als bedoeld in artikel 5, eerste lid, onderdeel a, van richtlijn 2011/70/Euratom, voor het beheer van radioactieve afvalstoffen. Met een keuze voor de uitbreiding van de Covra faciliteit wordt weer voorgesorteerd op een keuze voor de omgang met radioactief afval die andere mogelijke keuzes bemoeilijkt.

Verbruikte splijtstof van een eventuele Pallas-reactor

In de M.E.R. staat dat de Nuclear Research Group (NRG) schriftelijk heeft aangegeven na 2015 de onderzoeksreactor HFR in Petten te willen vervangen door de zogenaamde Pallas-reactor, en (dus) van plan is door te gaan met de productie van hoogradioactief afval. Volgens artikel 36 van het besluit stralingsbescherming zijn ondernemers verplicht het ontstaan van radioactief afval zo veel mogelijk te voorkomen of te beperken. Door bij de vergunning voor de uitbreiding van de HABOG bij de Covra uit te gaan van kernafval uit de Pallasreactor wordt er ook hier een voldongen feit gecreëerd die er toe zal leiden dat het moeilijker wordt om niet te kiezen voor (de bouw van) de Pallas-reactor. Als de Pallas reactor al gerealiseerd wordt zal deze zeker niet voor het jaar 2025 verbruikte splijtstof naar de Covra willen of kunnen afvoeren. Het voorliggende conceptbesluit is op dit punt dan ok zeer voorbarig en overbodig.

Opwerking vs. directe opslag

In de M.E.R. wordt niet ingegaan op onder andere de milieugevolgen van de keuze voor opwerking van de verbruikte splijtstof van de kerncentrale Borssele in Frankrijk. Verbruikte splijtstof van de IRI (Delft) en de HFR (Petten) wordt direct, dus zonder opwerking, bij de Covra opgeslagen. Dit reduceert het aantal transportbewegingen met hoogradioactief afval aanzienlijk in vergelijking met de route van opwerking van verbruikte splijtstof in het buitenland. Bovendien is directe eindopslag van verbruikte splijtstof minder proliferatie-gevoelig dan het opwerken er van. Onder andere op grond van dit soort overwegingen kan er in de (nabije) toekomst heel goed een keuze worden gemaakt voor beëindiging van de keuze voor opwerking. En dat heeft implicaties voor de (faciliteiten in de) Habog. Voor de voorgenomen uitbreiding van de Habog moet dan ook een beoordeling worden gemaakt van (de gevolgen van) beide routes

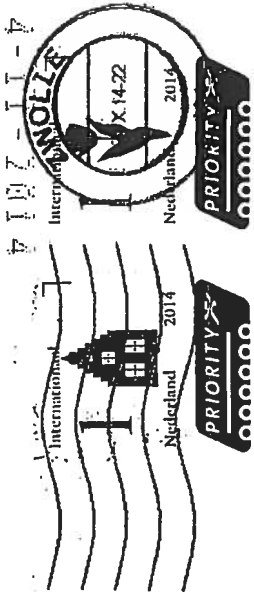
Meng-oxide

De kerncentrale Borssele gebruikt sinds 2014 Meng-oxide (zogenaamde MOX) brandstof. In de M.E.R. wordt niet ingegaan op de vraag of – en zo ja, welke – milieugevolgen dit heeft voor de opslag en transport van hoogradioactief afval afkomstig van de kerncentrale.

Op grond van deze argumenten en mijn principiële bezwaar tegen de productie van (meer) kernafval wijs ik uitbreiding van de faciliteiten bij de Covra af. Ik ga er van uit dat u deze punten meeneemt in uw definitieve beschikking over de aanvraag voor uitbreiding van de Covra.

Met vriendelijke groet

F. Zuidema

DGETM - PDNIV

MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN

PROGRAMMADIRECTIE NUCLEAIRE INSTALLATIES
EN VEILIGHEID

OVV. ONTWERPBESCHIKKING COVRA

AANLEVERPUNT C-NOORD 3 - A17/18

POSTBUS 20401

2500 EK DEN HAAG

Ministerie van Economische Zaken
Programmadirectie Nucleaire Installaties en Veiligheid
Ovv. Ontwerpbeschikking COVRA
Aanleverpunt C-Noord3 – A17/18
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

, 28 oktober 2014

Geachte mevrouw, mijnheer,

Hierbij mijn 'zienswijze' met betrekking tot de ontwerpbeschikking voor de aangevraagde wijziging van de kernenergiewetvergunning van Covra N.V.

Graag breng ik de volgende punten in ter overweging, beoordeling en beantwoording.

Principieel bezwaar uitbreiding opslag radioactief afval

Radioactief afval wordt voor in elk geval honderd jaar opgeslagen bij de Covra, in Zeeland. Het is nog volstrekt onbekend *hoe* en *waar* het radioactief afval – dat voor tienduizenden jaren van alles en iedereen geïsoleerd dient te worden - daarna wordt opgeborgen. Daarmee wordt de zorgplicht en de verantwoordelijkheid voor het Nederlandse radioactief afval doorgeschoven naar toekomstige generaties. Er wordt nu geld verdient met atoomstroom, de lasten worden over de schutting gekieperd.

De aanname dat de financiële reserves die momenteel worden opgebouwd voldoende zullen zijn voor de (financiering) van de eindberging van dit soort afval over honderd jaar deel ik niet. Nergens ter wereld is een eindberging gerealiseerd, we weten nog niet eens hoe we het gaan opbergen, hoe kun je dan weten hoeveel het zal gaan kosten? Met het verlenen van een vergunning om de opslag van hoogradioactief afval en verarmd uranium uit te breiden wordt er een nog grotere wissel getrokken op de toekomst. De vergunning moet daarom niet worden verleend. In plaats daarvan moet er worden gestopt met de productie van kernafval (en dus met kernenergie) een moet er op korte termijn een besluitvormingstraject worden ingezet gericht op keuzes rond eindberging.

Nuloptie niet overwogen

In de concept-vergunning en in de M.E.R. wordt gesteld dat de nuloptie, handhaving van de bestaande situatie, geen reëel alternatief is omdat er dan voor een deel van het radioactief afval dat sowieso zal ontstaan, geen oplossing is. Deze situatie is ontstaan door fouten in het verleden; noch bij de vaststelling van het Borssele Convenant in 2006, noch bij de vergunningswijziging ten behoeve van de verlengde levensduur van de kerncentrale Borssele is er een M.E.R. opgesteld. De productie van (meer) kernafval werd een voldongen feit en die situatie wordt nu aangegrepen om de keuze voor een beperkte procedure waarin geen ruimte is voor onderzoek naar een variant die uitgaat van een situatie dat we niet meer kernafval produceren dan bijvoorbeeld voorzienbaar op het moment van de oplevering van een beperkte uitbreiding van de Covra, te rechtvaardigen. Ik teken bezwaar aan tegen het feit dat er in de M.E.R.(procedure) geen zogenaamde nul- of bijna-nul variant wordt meegenomen.

Besluit doorkruist besluitvorming Nationaal Programma

Eind 2014 legt de Minister van Economische Zaken het *'ontwerp Nationaal uitvoeringsprogramma voor het lange termijn beheer van radioactief afval en verbruikte splijtstoffen'* voor aan de Tweede Kamer. De voorliggende concept-vergunning loopt vooruit op, en doorkruist, politieke beoordeling van, en mogelijke besluitvorming over, dat Nationale Programmaprogramma als bedoeld in artikel 5, eerste lid, onderdeel a, van richtlijn 2011/70/Euratom, voor het beheer van radioactieve afvalstoffen. Met een keuze voor de uitbreiding van de Covra faciliteit wordt weer voorgesorteerd op een keuze voor de omgang met radioactief afval die andere mogelijke keuzes bemoeilijkt.

Verbruikte splijtstof van een eventuele Pallas-reactor

In de M.E.R. staat dat de Nuclear Research Group (NRG) schriftelijk heeft aangegeven na 2015 de onderzoeksreactor HFR in Petten te willen vervangen door de zogenaamde Pallas-reactor, en (dus) van plan is door te gaan met de productie van hoogradioactief afval. Volgens artikel 36 van het besluit stralingsbescherming zijn ondernemers verplicht het ontstaan van radioactief afval zo veel mogelijk te voorkomen of te beperken. Door bij de vergunning voor de uitbreiding van de HABOG bij de Covra uit te gaan van kernafval uit de Pallasreactor wordt er ook hier een voldongen feit gecreëerd die er toe zal leiden dat het moeilijker wordt om niet te kiezen voor (de bouw van) de Pallas-reactor. Als de Pallas reactor al gerealiseerd wordt zal deze zeker niet voor het jaar 2025 verbruikte splijtstof naar de Covra willen of kunnen afvoeren. Het voorliggende conceptbesluit is op dit punt dan ok zeer voorbarig en overbodig.

Opwerking vs. directe opslag

In de M.E.R. wordt niet ingegaan op onder andere de milieugevolgen van de keuze voor opwerking van de verbruikte splijtstof van de kerncentrale Borssele in Frankrijk. Verbruikte splijtstof van de IRI (Delft) en de HFR (Petten) wordt direct, dus zonder opwerking, bij de Covra opgeslagen. Dit reduceert het aantal transportbewegingen met hoogradioactief afval aanzienlijk in vergelijking met de route van opwerking van verbruikte splijtstof in het buitenland. Bovendien is directe eindopslag van verbruikte splijtstof minder proliferatie-gevoelig dan het opwerken er van. Onder andere op grond van dit soort overwegingen kan er in de (nabije) toekomst heel goed een keuze worden gemaakt voor beëindiging van de keuze voor opwerking. En dat heeft implicaties voor de (faciliteiten in de) Habog. Voor de voorgenomen uitbreiding van de Habog moet dan ook een beoordeling worden gemaakt van (de gevolgen van) beide routes

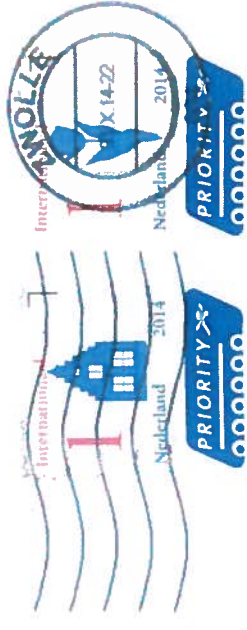
Meng-oxide

4 1 1 1 - 2 0 1 4

F. Zuidema

DGETM - PDNIV

MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN
 PROGRAMMADIRECTIE NUCLEAIRE INSTALLATIES
 EN VEILIGHEID
 OVV. ONTWERPBESCHIKKING COVRA
 AANLEVERPUNT C-NOORD 3 - A17/18
 POSTBUS 20401
 2500 EK DEN HAAG

Ministerie van Economische Zaken
Programmadirectie Nucleaire Installaties
en Veiligheid
O.v.v. Ontwerpbeschikking Covra
Aanleverpunt: C-Noord3 – A17/18
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Stichting

LAKA

Analyseren, informeren en activeren

Stichting Laka
Ketelhuisplein 43
1054 RD Amsterdam

Amsterdam, 3 november 2014

Betreft: Zienswijze ontwerpbeschikking/MER uitbreiding Covra

Mijnheer, mevrouw,

Bij deze stuur ik u mijn zienswijze met betrekking tot de ontwerpbeschikking voor de aangevraagde wijziging van de kernenergiewetvergunning van Covra N.V.

In de eerste plaats merk ik op dat Covra N.V. op 8 september 2014 een aanvulling heeft gedaan op haar aanvraag van 28 november 2013. Door één van onze medewerkers is op 9 oktober j.l. per email bij u een verzoek ingediend voor een kopie van dit aanvullende stuk. Dit stuk hebben wij tot op heden niet ontvangen. Ik ben dan ook niet in staat om mij een volledig beeld van de voorliggende aanvraag te vormen.

Aan de hand van de stukken die wel ter beschikking staan, breng ik het volgende in:

Principieel bezwaar uitbreiding opslag radioactief afval

Radioactief afval wordt voor honderd jaar opgeslagen bij de Covra. Het is nog onbekend hoe en waar het radioactief afval daarna wordt opgeborgen. Daarmee wordt de verantwoordelijkheid voor het Nederlandse radioactief afval doorgeschoven naar toekomstige generaties. De aanname dat financiële reserves die momenteel worden gevormd een garantie bieden voor (financiering) van de eindberging van dit afval over honderd jaar, deel ik niet. Met het verlenen van de vergunning om de opslag van hoogradioactief afval en voor de opslag van verarmd uranium uit te breiden wordt er een nog groter beroep gedaan op mensen van toekomstige generaties. De vergunning moet daarom niet worden verleend. In plaats daarvan moet er worden gestopt met kernenergie en moet er op korte termijn een eindberging worden ingericht.

Nuloptie niet overwogen

In de concept-vergunning en in de m.e.r. wordt gesteld dat de nuloptie, handhaving van de bestaande situatie, geen reëel alternatief is omdat dan voor een deel van het radioactief afval dat zal ontstaan, geen oplossing aanwezig is.

Ik stel vast dat noch bij vaststellen van het Borssele Convenant in 2006, noch bij de vergunningswijziging ten behoeve van de verlengde levensduur van kerncentrale Borssele een m.e.r. is opgesteld.

In onze zienswijze van 4 december 2012 met betrekking tot de bedrijfsduurverlenging van

Documentatie- en onderzoekscentrum kernenergie

4-1-11-2014 kerncentrale Borssele wezen wij erop dat levensduurverlenging van de kerncentrale al was voorgekookt¹. U stelde in de definitieve vergunning dat

Beide initiatieven, die een logisch gevolg zijn van de in het Convenant KCB uit 2006 gemaakte afspraak tot het langer openhouden van de KCB, zijn particuliere initiatieven die voor rekening en risico van NV EPZ respectievelijk COVRA komen.²

Nu wordt in de voorliggende concept-vergunning en de m.e.r. gesteld dat de referentiesituatie geen reële optie is. Ik zie niet in hoe dit te rijmen valt met uw eerdere standpunt dat de vergunningsaanvraag voor uitbreiding van de Covra een particulier initiatief is wat voor risico van de Covra komt.

Voor straling bij calamiteiten (fundamenteel veiligheidsdoel) scoren beide overwogen alternatieven in de m.e.r. namelijk negatief ten opzichte van de referentiesituatie. Daarom had de nul-optie wel degelijk als reële optie moeten worden meegenomen.

In de voorliggende procedure wordt in de m.e.r. ook geen aandacht besteed aan de (milieu)gevolgen die de verdubbeling van de hoeveelheid splijtstofafval afkomstig van kerncentrale Borssele heeft voor, onder andere (verplaatsing naar) de eindopslag.

Directe ontmanteling kerncentrale Borssele

In het Borssele Convenant van 2006 is afgesproken dat bij buitengebruikstelling van kerncentrale Borssele deze direct ontmanteld wordt. Vòòr het Convenant werd uitgegaan van uitgestelde ontmanteling van de kerncentrale. Borssele wordt op zijn laatst in 2034 buiten gebruik genomen. Dit is ruim binnen de tijdshorizon van 2040 die bij het voorliggende besluit in acht is genomen. Wij kunnen niet uit de vrijgegeven stukken opmaken of de beschikbare ruimte in de Habog voor radioactief afval/grote radioactieve componenten afkomstig bij de directe ontmanteling van kerncentrale Borssele, voor 2040 voldoende is en wat bij vervoer en opslag hiervan de te verwachte milieueffecten zullen zijn.

Verkorting wachttijd

Bij het ontwerp van de Habog werd er van uitgegaan dat deze faciliteit in 2014 de zogenaamde 'passieve fase' in zou gaan. Na 100 jaar opslag zou het hoogradioactief afval worden verplaatst naar een eindberging. Dat betekent dat het meeste 'verse' hoogradioactief afval dan, van 2014 tot 2095 (cf. m.e.r. 1995), 85 jaar, in de faciliteit heeft kunnen 'afkoelen'.

In de ontwerpvergunning staat nu dat de Covra laatstelijk pas in 31 december 2052 hoogradioactief afval van de kerncentrale Borssele zal ontvangen. Bij verplaatsing van dit afval naar de eindberging in 2095 zal dit slechts 47 jaar hebben kunnen vervallen, en is het derhalve veel radioactiever dan werd aangenomen bij het besluit om eindberging honderd jaar uit te stellen.

Wij hadden verwacht dat in de m.e.r./vergunning op de (milieu) effecten van deze gehalveerde afkoelingstermijn zou worden ingegaan, onder andere met betrekking (op verplaatsing naar) de eindberging.

Als uit deze analyse vervolgens had gebleken dat de halvering van de wachttijd geen nadelige milieugevolgen heeft, en, er van uitgaand dat het risico van opslag van hoogradioactief afval in de eindberging lager is dan opslag in de Covra, zien we niet in waarom nu gekozen wordt voor

1 Zie http://www.laka.org/info/kcb2034/bijlage_05.pdf

2 Uw kenmerk: DGETM-PDNIV / 13018780 , onder 6.4.1p

uitbreiding van de Covra. Dan kan het (hoog)radioactief afval beter direct in de eindberging worden opgeslagen, in plaats van pas in 2095. Dit is ook in lijn met het principe dat iedere lidstaat de ethische plicht heeft ervoor te zorgen dat toekomstige generaties geen onnodige last ondervinden van de verbruikte splijtstof en het radioactief afval noch van het radioactief afval dat de ontmanteling van bestaande kerninstallaties naar verwachting zal meebrengen.

Nu deze analyse ontbreekt, is er geen goede inschatting mogelijk van de milieugevolgen van het voorliggende besluit.

Nederland is geen verarmd-uranium afvalputje

Covra is voornemens een tweede faciliteit te realiseren voor de tijdelijke opslag van verarmd uraniumoxide, VOG2. Verarmd uraniumoxide is een bijproduct dat ontstaat bij de verrijking van uranium, dat wordt gebruikt bij de productie van reactorbrandstof. Het uraniumoxide bestemd voor de Covra is 'afkomstig' van Urenco Nederland BV (Urenco). Covra heeft de wettelijke plicht tot het accepteren van al het Nederlandse radioactieve afval.

Primair stel ik vast dat Urenco geen eigenaar van het uranium wat het verrijkt; het bedrijf levert slechts 'verrijkdiensten' voor bedrijven in 18 landen, binnen en buiten de Europese Unie. Het ligt voor de hand dat het verarmde uranium, net als het verrijkte uranium, wordt teruggenomen door de klanten van Urenco, zodat, met uitzondering van het verarmd uranium tbv. Nederlandse kernreactoren, het niet in de Nederlandse radioactief afval-faciliteit hoeft te worden opgeslagen. Dit is conform het principe dat elke staat eindverantwoordelijk is voor de veiligheid van het beheer van zijn eigen radioactief afval. In dat geval is uitbreiding, dwz. constructie van het VOG2, nu niet aan de orde.

Het kan zijn dat in Urenco's geheime verrijgingscontracten een bepaling staat waarmee het bedrijf eigenaar wordt van het verarmd uranium waarover het beschikking heeft na verrijking. Indien dit waar is, is het in strijd met het hiervoor aangehaalde principe, wat staat verwoord in artikel 4, eerste lid, van richtlijn 2011/70/Euratom, en wat zwaarder weegt dan het commerciële voordeel wat Urenco haar klanten hiermee biedt. Nederland is geen verarmd-uranium afvalputje!

Subsidiar stel ik vast dat het uraniumoxide afkomstig van uraniumverrijking wat in VOG-2 zou worden opgeslagen, geen afvalproduct afkomstig van Urenco Nederland is. Urenco scheidt UF_6 in een deel met meer U^{238} en een deel met meer U^{235} . De verschillende componenten worden vervolgens in conversiefabrieken in het buitenland bewerkt en omgezet in uraniumoxide. Bij deze omzetting komt fluor vrij dat als her te gebruiken grondstof wordt ingezet in de chemische industrie. Het uraniumoxide-afval wat bij dit proces vrijkomt dient te worden opgeslagen in het land waar het wordt geproduceerd; het buitenland.

Aangezien uit voorliggende vergunningsaanvraag niet kan worden opgemaakt dat het aanbod van radioactief uraniumoxide-afval geproduceerd door in Nederland gesitueerde installaties is toegenomen, is het voorliggende besluit met betrekking tot de constructie van VOG2 en de daarmee gepaarde gaande verhoogde stralingsbelasting voor de omgeving, onnodig.

Besluit doorkruist besluitvorming Nationaal programma

U stelt in uw brief van 11 februari 2014 dat de uitvoering van de uiteindelijk gekozen oplossingsrichting via het "Nationaal Afvalplan" pas over tenminste 100 jaar ten uitvoer zal worden gebracht.³ Uit een recent vergelijkend onderzoek naar beleid omtrent de opslag van kernafval blijkt

³ Uw kenmerk: DGETM-PDNIV / 14011686

uitbreiding van de Covra. Dan kan het (hoog)radioactief afval beter direct in de eindberging worden opgeslagen, in plaats van pas in 2095. Dit is ook in lijn met het principe dat iedere lidstaat de ethische plicht heeft ervoor te zorgen dat toekomstige generaties geen onnodige last ondervinden van de verbruikte splijtstof en het radioactief afval noch van het radioactief afval dat de ontmanteling van bestaande kerninstallaties naar verwachting zal meebrengen.

Nu deze analyse ontbreekt, is er geen goede inschatting mogelijk van de milieugevolgen van het voorliggende besluit.

Nederland is geen verarmd-uranium afvalputje

Covra is voornemens een tweede faciliteit te realiseren voor de tijdelijke opslag van verarmd uraniumoxide, VOG2. Verarmd uraniumoxide is een bijproduct dat ontstaat bij de verrijking van uranium, dat wordt gebruikt bij de productie van reactorbrandstof. Het uraniumoxide bestemd voor de Covra is 'afkomstig' van Urenco Nederland BV (Urenco). Covra heeft de wettelijke plicht tot het accepteren van al het Nederlandse radioactieve afval.

Primair stel ik vast dat Urenco geen eigenaar van het uranium wat het verrijkt; het bedrijf levert slechts 'verrijkingsdiensten' voor bedrijven in 18 landen, binnen en buiten de Europese Unie. Het ligt voor de hand dat het verarmde uranium, net als het verrijkte uranium, wordt teruggenomen door de klanten van Urenco, zodat, met uitzondering van het verarmd uranium tbv. Nederlandse kernreactoren, het niet in de Nederlandse radioactief afval-faciliteit hoeft te worden opgeslagen. Dit is conform het principe dat elke staat eindverantwoordelijk is voor de veiligheid van het beheer van zijn eigen radioactief afval. In dat geval is uitbreiding, dwz. constructie van het VOG2, nu niet aan de orde.

Het kan zijn dat in Urenco's geheime verrijkingscontracten een bepaling staat waarmee het bedrijf eigenaar wordt van het verarmd uranium waarover het beschikking heeft na verrijking. Indien dit waar is, is het in strijd met het hiervoor aangehaalde principe, wat staat verwoord in artikel 4, eerste lid, van richtlijn 2011/70/Euratom, en wat zwaarder weegt dan het commerciële voordeel wat Urenco haar klanten hiermee biedt. Nederland is geen verarmd-uranium afvalputje!

Subsidiar stel ik vast dat het uraniumoxide afkomstig van uraniumverrijking wat in VOG-2 zou worden opgeslagen, geen afvalproduct afkomstig van Urenco Nederland is. Urenco scheidt UF_6 in een deel met meer U^{238} en een deel met meer U^{235} . De verschillende componenten worden vervolgens in conversiefabrieken in het buitenland bewerkt en omgezet in uraniumoxide. Bij deze omzetting komt fluor vrij dat als her te gebruiken grondstof wordt ingezet in de chemische industrie. Het uraniumoxide-afval wat bij dit proces vrijkomt dient te worden opgeslagen in het land waar het wordt geproduceerd; het buitenland.

Aangezien uit voorliggende vergunningsaanvraag niet kan worden opgemaakt dat het aanbod van radioactief uraniumoxide-afval geproduceerd door in Nederland gesitueerde installaties is toegenomen, is het voorliggende besluit met betrekking tot de constructie van VOG2 en de daarmee gepaarde gaande verhoogde stralingsbelasting voor de omgeving, onnodig.

Besluit doorkruist besluitvorming Nationaal programma

U stelt in uw brief van 11 februari 2014 dat de uitvoering van de uiteindelijk gekozen oplossingsrichting via het "Nationaal Afvalplan" pas over tenminste 100 jaar ten uitvoer zal worden gebracht.³ Uit een recent vergelijkend onderzoek naar beleid omtrent de opslag van kernafval blijkt

³ Uw kenmerk: DGETM-PDNIV / 14011686

dat Nederland het laatste tijdstip heeft gekozen voor het begin eindberging hoogradioactief afval.⁴ Eind 2014 legt u het ontwerp nationale programma voor aan de Tweede Kamer. De voorliggende concept-vergunning loopt vooruit op en doorkruist politieke besluitvorming voor het nationaal programma als bedoeld in artikel 5, eerste lid, onderdeel a, van richtlijn 2011/70/Euratom, voor het beheer van radioactieve afvalstoffen.

Verbruikte splijtstof van de Pallas-reactor

In de m.e.r. staat dat de Nuclear Research Group (NRG) schriftelijk heeft aangegeven na 2015 de onderzoeksreactor HFR te vervangen door de Pallas-reactor, en van plan is door te gaan met de productie van hoog-radioactief afval.

Volgens artikel 36 van het besluit stralingsbescherming zijn ondernemers verplicht het ontstaan van radioactief afval te voorkomen of te beperken.

Alhoewel alternatieve methoden voor isotoop-productie veel minder hoogradioactief afval opleveren, richt NRG zich op de ontwikkeling van kernreactor Pallas⁵. Door bij het uitbreiden van de Habog rekening te houden met kernafval van deze mogelijk nieuwe kernreactor, helpt de Covra/de regering mee aan het creëren van een *Locked-in* situatie waarin niet-reactor-gebonden methoden van isotoop-productie niet meer realistisch zijn omdat er al is geïnvesteerd in kernreactor-infrastructuur, waaronder Habog-capaciteit. Aangezien de Pallas reactor zeker niet voor 2025 verbruikte splijtstof bij de Covra zal opslaan, is het voorliggende conceptbesluit tbv. uitbreiding, voorbarig.

Opwerking vs. directe opslag

In de m.e.r. wordt niet ingegaan op de milieugevolgen van opwerking van de verbruikte splijtstof van kerncentrale Borssele in Frankrijk. Verbruikte splijtstof van de IRI en de HFR wordt direct, dus zonder opwerking, bij de Covra opgeslagen. Dit reduceert het aantal transportbewegingen met hoogradioactief afval aanzienlijk in vergelijking met opwerking van verbruikte splijtstof in het buitenland. Verder is directe eindopslag van verbruikte splijtstof minder proliferatie-gevoelig dan het opwerken van verbruikte splijtstof. Voor de voorgenomen uitbreiding van de Habog had ook moeten worden beoordeeld of de milieugevolgen van opwerking kleiner zijn dan de milieugevolgen van het direct opslaan van de verbruikte splijtstof van kerncentrale Borssele, en welke opslagbehoefte dan bestaat.

Onomkeerbare bewerking van radioactief afval

Ik stel vast dat het verplaatsen van het radioactief afval van de *Waste Storage Facility* in Petten naar de Covra een zeer moeizaam proces is. Waar sinds de jaren zestig radioactief afval niet op stralingsniveau werd gesorteerd, eist de Covra tegenwoordig dat afval wordt aangeleverd, gescheiden in componenten laag-, midden- en hoogradioactief. Tegelijkertijd heeft de Covra het beleid om aangeleverd afval samen te persen om ruimte te besparen.

Ik zie niet in hoe het principe dat opgeslagen radioactief afval terughaalbaar moet worden opgeslagen, zich verhoudt met het samenpersen van (heterogeen) radioactief afval.

Als namelijk op grond van nieuwe inzichten op een zeker moment in de toekomst het noodzakelijk wordt geacht om radioactief afval opnieuw te verwerken, is dit door het samenpersen nog veel ingewikkelder geworden dan het scheiden van niet-samengeperst afval, zonet onmogelijk gemaakt. Zie de huidige situatie in Petten.

4 <http://www.laka.org/info/afval/kernafval.html>

5 Zie <http://www.pallasproject.nl>

P. 107 - 11 - 7
In de voorliggende vergunningsaanvraag wordt er van uit gegaan dat de capaciteit van niet-warmte producerend hoogradioactief afval voldoende is. Hierbij wordt – naar ik aanneem – uitgegaan van de staande praktijk van onomkeerbaar samenpersen. Ik meen dat er lering had moeten worden getrokken uit de situatie bij de WSF, en dat er bij de onderhavige vergunningswijziging capaciteit had moeten worden gereserveerd voor onder andere niet-samengeperst niet-warmte producerend hoogradioactief afval.

Meng-oxide

Kerncentrale Borssele gebruikt sinds 2014 MOX-brandstof. In de m.e.r. wordt niet ingegaan of – en welke – milieugevolgen dit heeft voor de opslag en transport van hoogradioactief afval afkomstig van kerncentrale Borssele.

Ik ga er van uit dat u deze punten meeneemt in uw definitieve beschikking over de aanvraag voor uitbreiding van de Covra, en deze aanvraag afwijst.

Met vriendelijke groet,

~~Dirk Bannink~~
~~Stichting Laka~~

Sarneel, mevr. drs. N.I.E. (Nancy)

Van: Stichting Laka <info@laka.org>
Verzonden: donderdag 18 december 2014 15:15
Aan: Postbus Aanvraag COVRA
Onderwerp: Duplicaat per mail: Aanvulling zienswijze ontwerpbeschikking uitbreiding Covra
Bijlagen: 2014-12-17 aanvullende zienswijze laka.pdf

Ministerie van Economische Zaken
Programmadirectie Nucleaire Installaties en Veiligheid O.v.v. Ontwerpbeschikking Covra
Aanleverpunt: C-Noord3 – A17/18
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Stichting Laka
Ketelhuisplein 43
1054 RD Amsterdam

Amsterdam, 17 december 2014

Betreft: Aanvulling zienswijze ontwerpbeschikking uitbreiding Covra

Mijnheer, mevrouw,

Bij deze stuur ik u een aanvulling op mijn zienswijze van 3 november 2014 met betrekking tot de ontwerpbeschikking voor de aangevraagde wijziging van de kernenergievergunning van Covra N.V.

Op 8 september 2014 heeft Covra N.V. een aanvulling gedaan op haar vergunningsaanvraag van 9 december 2013. U heeft deze aanvulling 13 november jl. gepubliceerd.

In haar aanvulling doet Covra N.V. vijf aanvullende aanvragen.

De maatregelen aangevraagd in de aanvulling van 8 september 2014 kunnen van invloed zijn op het milieu. Ze zijn echter niet meegenomen in de m.e.r.-beoordeling die Covra N.V. in het kader van deze vergunningsprocedure heeft verricht.

Gezien de ligging van de Covra-locatie in de nabijheid van de Westerschelde welke is aangewezen als Natura 2000-gebied, zijn significante effecten op dit beschermd gebied niet op voorhand uit te sluiten. Door het ontbreken van een m.e.r.-beoordeling van de in de aanvulling gedane aanvragen is het niet mogelijk een goed beeld te krijgen van deze en andere mogelijke milieueffecten van de aangevraagde activiteiten.

Alhoewel de aanvulling van 8 september wordt vermeld in de conceptbeschikking, wordt het uit de conceptbeschikking niet duidelijk of (en welke) aanvullende aanvragen u voornemens bent te honoreren. Indien u voornemens bent om te beschikken op de aanvragen in de aanvulling van 8 september, wil Stichting Laka voordat u een besluit neemt graag in staat worden gesteld een zienswijze in te dienen waarmee we in kunnen gaan op de gronden die u aanvoert voor uw besluit. Indien u niet voornemens bent om te beschikken op de in deze aanvulling gedane aanvragen, zouden we dit ook graag vernemen.

Met betrekking tot de in de aanvulling van 8 september 2014 aangevraagde maatregelen:

Covra N.V. vraagt onder C. een jaarvracht NOx emissie uit de verbrandingsinstallatie en een ontheffing van de meetverplichting voor dioxinen aan. Als reden voert het bedrijf hiervoor aan dat "het niet haalbaar is" om NOx voor een dergelijk kleine installatie omlaag te brengen en dat er geen laboratoria zijn gevonden die de rookgasmonsters van de verbrandingsinstallatie van Covra N.V. willen analyseren op dioxinen vanwege het besmet raken van hun meetapparatuur.

Met betrekking tot de NOx emissie uit de verbrandingsinstallatie: In de ontwerp-vergunning wordt afvalverbranding in principe 218 dagen volcontinu (5.244 uur) toegestaan. Covra N.V. is 's avonds en in het weekend in principe niet in bedrijf. Stichting Laka is van mening dat de emissiegrenswaarden uit het activiteitenbesluit zonder meer worden toegepast op installaties die de facto vergund zijn het hele jaar te draaien.

Met betrekking tot de aangevraagde ontheffing voor de meetverplichting van dioxines beargumenteert aanvrager waarom het niet noodzakelijk zou zijn om deze te meten. Laka wijst er op dat een meting niet slechts bedoeld is om aan te tonen dat de installatie aan de vergunningsvoorwaarden voldoet, maar ook wordt ingezet om te verifiëren dat de verbrandingsinstallatie functioneert volgens ontwerp. Met een ontheffing van de meetverplichting voor dioxinen vervalt deze verificatie-mogelijkheid, en dat vindt Stichting Laka onwenselijk.

Met betrekking tot het niet kunnen vinden van laboratoria die rookgasmonsters willen analyseren is Stichting Laka van mening dat dit geen reden kan zijn voor ontheffing van de meetverplichting. Desnoods dient Covra N.V. zelf de benodigde meetapparatuur aan te schaffen. Verder vragen wij ons af of en hoe Covra N.V. tot op heden aan de meetverplichting heeft voldaan.

Ten slotte vraagt COVRA n.v. onder e) het gebruik van 130 kg koelmiddel R134A en 4 kg R410A aan voor de koelinstallaties Habog. In de m.e.r. bij de originele aanvraag is uitgelegd dat koeling in het Habog is gebaseerd op natuurlijke ventilatie, zodat storingen van elektrische voorzieningen geen invloed hebben op de warmteafvoer. Bij de mechanische ventilatie is volgens de m.e.r. geen sprake van koeling. Nu er toch een aanvraag voor het gebruik van koelmiddelen in het Habog wordt gedaan, moeten wij concluderen dat de m.e.r. niet compleet is, en derhalve opnieuw moet worden gedaan of worden aangevuld. Tot dat de m.e.r. compleet is, kan er volgens ons geen vergunning voor uitbreiding van het Habog worden verleend.

Daarnaast wil ik van de verlenging van de termijn voor het insdiene zienswijzen gebruik maken door het volgende aan mijn zienswijze toe te voegen:

Recent werd bekend dat er bij Urenco uranium wordt opgeslagen om er mee te speculeren¹. Opslag noch speculatie zijn handelingen die als gerechtvaardigd zijn bekendgemaakt overeenkomstig de krachtens artikel 1b, in samenhang met artikel 4, tweede lid, van het Besluit stralingsbescherming geldende regeling. Ik ga er dan ook van uit dat hier spoedig een einde aan zal komen, waardoor de hoeveelheid uranium die bij Urenco wordt opgeslagen en verrijkt zal afnemen. Hierdoor neemt de hoeveelheid verarmd uraniumoxide afkomstig van Urenco B.V. die bij Covra N.V. dient te worden opgeslagen ook af.

Dit ondersteunt het standpunt in mijn zienswijze van 3 november 2014 dat het niet duidelijk is dat het aanbod van radioactief uraniumoxide-afval geproduceerd door in Nederland gesitueerde installaties gaat toenemen, en dat het het voorliggende besluit met betrekking tot de constructie van VOG2 en de daarmee gepaarde gaande verhoogde stralingsbelasting voor de omgeving, onnodig of op zijn minst voorbarig is.

Verder had ik u in mijn zienswijze gemeld dat ik de aanname dat financiële reserves die momenteel worden gevormd een garantie bieden voor (financiering) van de eindberging van dit afval over honderd jaar niet deel. Als aanvulling wil ik hier aan toevoegen dat recent bekend is geworden dat, in strijd met uw aanname, het Waarborgfonds Eindberging in 2013 met €2,9 miljoen is geslonken².

Ik ga er van uit dat u deze punten, samen met de punten uit mijn zienswijze van 3 november 2014, meeneemt in uw definitieve beschikking over de aanvraag van Covra N.V.

Met vriendelijke groet,

Dirk Bannink
Stichting Laka

--

www.laka.org
www.kernenergieinnederland.nl

stichting Laka
documentatie en onderzoeks-
centrum kernenergie
Ketelhuisplein 43
1054 RD Amsterdam
tel: 020-6168294
e-mail: info@laka.org

Laka foundation
documentation and research
centre on nuclear energy
Ketelhuisplein 43
1054 RD Amsterdam, Netherlands
tel: +31-20-6168294
e-mail: info@laka.org

Voor regelmatig nieuws en analyse: kernenergienieuws-subscribe@laka.org

Ministerie van Economische Zaken
Programmadiirectie Nucleaire Installaties
en Veiligheid
O.v.v. Ontwerpbeschikking Covra
Aanleverpunt: C-Noord3 – A17/18
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Stichting Laka
Ketelhuisplein 43
1054 RD Amsterdam

Amsterdam, 17 december 2014

Betreft: Aanvulling zienswijze ontwerpbeschikking uitbreiding Covra

Mijnheer, mevrouw,

Bij deze stuur ik u een aanvulling op mijn zienswijze van 3 november 2014 met betrekking tot de ontwerpbeschikking voor de aangevraagde wijziging van de kernenergiewetvergunning van Covra N.V.

Op 8 september 2014 heeft Covra N.V. een aanvulling gedaan op haar vergunningsaanvraag van 9 december 2013. U heeft deze aanvulling 13 november jl. gepubliceerd.

In haar aanvulling van 8 september 2014 doet Covra N.V. vijf aanvullende aanvragen.

De maatregelen aangevraagd in de aanvulling van 8 september 2014 kunnen van invloed zijn op het milieu. Ze zijn echter niet meegenomen in de m.e.r.-beoordeling die Covra N.V. in het kader van deze vergunningsprocedure heeft verricht.

Gezien de ligging van de Covra-locatie in de nabijheid van de Westerschelde welke is aangewezen als Natura 2000-gebied, zijn significante effecten op dit beschermde gebied niet op voorhand uit te sluiten. Door het ontbreken van een m.e.r.-beoordeling van de in de aanvulling gedane aanvragen is het niet mogelijk een goed beeld te krijgen van deze en andere mogelijke milieueffecten van de aangevraagde activiteiten.

Alhoewel de aanvulling van 8 september 2014 wordt vermeld in de conceptbeschikking, wordt het uit de conceptbeschikking niet duidelijk of (en welke) aanvullende aanvragen u voornemens bent te honoreren. Indien u voornemens bent om te beschikken op de aanvragen in de aanvulling van 8 september 2014, wil Stichting Laka voordat u een besluit neemt graag in staat worden gesteld een zienswijze in te dienen waarmee we in kunnen gaan op de gronden die u aanvoert voor uw besluit. Indien u *niet* voornemens bent om te beschikken op de in deze aanvulling gedane aanvragen, zouden we dit ook graag vernemen.

Met betrekking tot de in de aanvulling van 8 september 2014 aangevraagde maatregelen:

Covra N.V. vraagt onder C. een jaarvracht NO_x emissie uit de verbrandingsinstallatie en een ontheffing van de meetverplichting voor dioxinen aan. Als reden voert het bedrijf hiervoor aan dat "het niet haalbaar is" om NO_x voor een dergelijk kleine installatie omlaag te brengen en dat er geen

laboratoria zijn gevonden die de rookgasmonsters van de verbrandingsinstallatie van Covra N.V. willen analyseren op dioxinen vanwege het besmet raken van hun meetapparatuur.

Met betrekking tot de NO_x emissie uit de verbrandingsinstallatie: In de ontwerp-vergunning wordt afvalverbranding in principe 218 dagen volcontinu (5.244 uur) toegestaan. Covra N.V. is 's avonds en in het weekend in principe niet in bedrijf. Stichting Laka is van mening dat de emissiegrenswaarden uit het activiteitenbesluit zonder meer worden toegepast op installaties die *de facto* vergund zijn het hele jaar te draaien.

Met betrekking tot de aangevraagde ontheffing voor de meetverplichting van dioxines beargumenteert aanvrager waarom het niet noodzakelijk zou zijn om deze te meten. Laka wijst er op dat een meting niet slechts bedoeld is om aan te tonen dat de installatie aan de vergunningsvoorwaarden voldoet, maar ook wordt ingezet om te verifiëren dat de verbrandingsinstallatie functioneert volgens ontwerp. Met een ontheffing van de meetverplichting voor dioxinen vervalt deze verificatie-mogelijkheid, en dat vindt Stichting Laka onwenselijk.

Met betrekking tot het niet kunnen vinden van laboratoria die rookgasmonsters willen analyseren is Stichting Laka van mening dat dit geen reden kan zijn voor ontheffing van de meetverplichting. Desnoods dient Covra N.V. zelf de benodigde meetapparatuur aan te schaffen. Verder vragen wij ons af of en hoe Covra N.V. tot op heden aan de meetverplichting heeft voldaan.

Ten slotte vraagt Covra N.V. onder e) het gebruik van 130 kg koelmiddel R134A en 4 kg R410A aan voor de koelinstallaties Habog. In de m.e.r. bij de originele aanvraag is uitgelegd dat koeling in het Habog is gebaseerd op natuurlijke ventilatie, zodat storingen van elektrische voorzieningen geen invloed hebben op de warmteafvoer. Bij de mechanische ventilatie is volgens de m.e.r. geen sprake van koeling. Nu er toch een aanvraag voor het gebruik van koelmiddelen in het Habog wordt gedaan, moeten wij concluderen dat de m.e.r. niet compleet is, en derhalve opnieuw moet worden gedaan of worden aangevuld. Tot dat de m.e.r. compleet is, kan er volgens ons geen vergunning voor uitbreiding van het Habog worden verleend.

Daarnaast wil ik van de verlenging van de termijn voor het indienen zienswijzen gebruik maken door het volgende aan mijn zienswijze toe te voegen:

Recent werd bekend dat er bij Urenco uranium wordt opgeslagen om er mee te speculeren¹. Opslag noch speculatie zijn handelingen die als gerechtvaardigd zijn bekendgemaakt overeenkomstig de krachtens artikel 1b, in samenhang met artikel 4, tweede lid, van het Besluit stralingsbescherming geldende regeling. Ik ga er dan ook van uit dat hier spoedig een einde aan zal komen, waardoor de hoeveelheid uranium die bij Urenco wordt opgeslagen en verrijkt zal afnemen. Hierdoor neemt de hoeveelheid verarmd uraniumoxide afkomstig van Urenco B.V. die bij Covra N.V. dient te worden opgeslagen ook af.

Dit ondersteunt het standpunt in mijn zienswijze van 3 november 2014 dat het niet duidelijk is dat het aanbod van radioactief uraniumoxide-afval geproduceerd door in Nederland gesitueerde installaties gaat toenemen, en dat het het voorliggende besluit met betrekking tot de constructie van VOG2 en de daarmee gepaarde gaande verhoogde stralingsbelasting voor de omgeving, onnodig of op zijn minst voorbarig is.

Verder had ik u in mijn zienswijze gemeld dat ik de aanname dat financiële reserves die momenteel worden gevormd een garantie bieden voor (financiering) van de eindberging van dit afval over

¹ Zie <http://www.laka.org/nieuws/2014/goldman-sachs-gebruikt-urengo-almelo-als-opslagterrein-3135/>

honderd jaar niet deel. Als aanvulling wil ik hier aan toevoegen dat recent bekend is geworden dat, in strijd met uw aanname, het Waarborgfonds Eindberging in 2013 met €2,9 miljoen is geslonken².

Ik ga er van uit dat u deze punten, samen met de punten uit mijn zienswijze van 3 november 2014, meeneemt in uw definitieve beschikking over de aanvraag van Covra N.V.

Met vriendelijke groet,

Dirk Bannink
Stichting Laka

---

² Zie <http://www.laka.org/nieuws/2014/waarborgfonds-eindberging-verlies-op-beleggingen-3182/>

R

AANGETEKENDE BRIEF

NL frankering betaald € 7,95

D-A-1

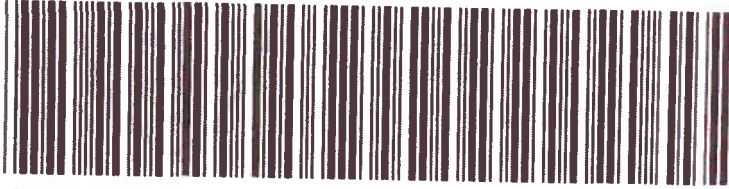
PostNL

35gr

160728 03-11-2014 17:08

RECOMMANDÉ

NL

3SRPKS710218254

2500EK 20401

dg ETM / pdniv

Min EZ

Prog. Dir. Nucleaire Installaties & Veiligheid

Ovv. Ontwerp beschikking Coora

Aankomst punt C Noort 3 - A17/18

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Stichting Laka
Keiehuysplein 43
1094 RD Amsterdam
The Netherlands

Spanjeweg 1 (Havennummer 8601)
4455 TW Nieuwdorp

Correspondentieadres:
Postbus 202
4380 AE VLISSINGEN

Telefoon : 0113-616666
Telefax : 0113-616650
E-mail : info@covra.nl

Ministerie van Economische Zaken
Programmadiirectie Nucleaire Installaties en Veiligheid
Aanleverpunt: C-Noord3 - A17/18
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Ons kenmerk: JW/MC/140245

Uw kenmerk: --

Datum: 3 november 2014

Onderwerp: Ontwerpbeschikking COVRA

Geachte mevrouw, mijnheer,

COVRA, Centrale Organisatie Voor Radioactief Afval N.V., gevestigd te Borsele, (hierna te noemen: COVRA) maakt bij deze gebruik van de mogelijkheid uiterlijk 5 november 2014 een zienswijze in te dienen op het ontwerp Besluit kernenergiewet-vergunning aan het COVRA ten behoeve van de uitbreiding van het Hoog Actief Behandelings- en Opslag Gebouw (HABOG), wijziging van de locatie van het tweede opslaggebouw voor verarmd uranium (VOG2) en revisie van de kernenergiewetvergunning van de Centrale Organisatie Voor Radioactief Afval N.V. van 23 september 2014.

Hoofdstukindeling algemeen

COVRA heeft een drietal opmerkingen van tekstuele aard dan wel foutieve plaatsing in de tekst. Dit betreft de volgende:

- Zowel het hoofdstuk "Ambtshalve intrekken van het voorschrift" als het hoofdstuk "Het in werking treden van de beschikking" hebben het nummer 1.5.
- De vergunningsvoorschriften staan niet onder 1.4 "Voorschriften van de vergunning" maar onder 1.5 "Ambtshalve intrekken van het voorschrift".
- Onder E "Stralingsbescherming" ontbreken de artikelen 55 en 56.

Inhoud en geldigheid van de vergunning

Voorschrift 1.2 sub 2 luidt: "Het voorhanden hebben van laag- en middelradioactief afval, in het voor iedere categorie van die stoffen bestemde gebouw (LOG, COG, VOG1 en VOG2), zoals beschreven in hoofdstuk 6 en 7 van het Veiligheidsrapport." Dit voorschrift geeft aan dat COVRA laag- en middelradioactief afval voorhanden mag hebben in LOG, COG, VOG1 en VOG2 maar niet in AVG terwijl hoofdstuk 6 van het VR betrekking heeft op het AVG. Graag in de opsomming tussen de haken AVG toevoegen.

Zoals tijdens het vooroverleg al aangegeven, dient er een onderscheid te worden gemaakt tussen de opslag van kalibratiebronnen, bronnen en radioactieve stoffen in het laboratorium en de opslag van radioactief afval. Voor de opslag van radioactief afval kunnen de voorschriften zoals nu gedefinieerd voor een bergplaats niet van toepassing zijn, omdat niet voldaan kan worden aan het voorschrift van het omgevingsdosisequivalenttempo op 10 cm aan de buitenzijde van de bergplaats. Uit de hoofdstukindeling van de voorschriften zou duidelijk moeten blijken dat het voorschrift voor de bergplaats alleen van toepassing is op kalibratiebronnen en opslag in het laboratorium. Met name artikel E54 kan nu aanleiding geven om te veronderstellen dat alle radioactieve afvalstoffen moeten worden opgeslagen in een bergplaats die voldoet aan de voorschriften 57 t/m 64.

Rapportage

Vanuit het oogpunt van overzichtelijkheid en in het kader van de verlichting van de administratieve lastendruk verzoekt COVRA om de rapportageverplichtingen zodanig te clusteren dat de in artikel A4, B17, C1, C36, F2, F5, F8, F9 en G49 genoemde rapportages als één kwartaalrapport mogen worden ingediend binnen drie maanden na het einde van het betreffende kwartaal.

Niveaus Stralingsdeskundigheid

Artikel E9 geeft voorschriften voor de deskundigheid van de toezichthoudende deskundige bij handelingen met ioniserende straling. COVRA kan zich in deze voorschriften vinden. Echter in artikel E10 wordt voor het uitvoeren van handelingen met "de bronnen" eenzelfde deskundigheidsniveau vereist. Omdat niet is gedefinieerd wat wordt verstaan onder "de bronnen" zou hieruit onbedoeld kunnen worden afgeleid dat voor alle handelingen met ioniserende straling eenzelfde deskundigheid benodigd is. Dit dient te worden gecorrigeerd.

Robuustheidsonderzoek overige gebouwen

Artikel C36 geeft een termijn (31 december 2017) waarop conform het op te stellen plan van aanpak verbetermaatregelen moeten zijn uitgevoerd. Deze termijn is zonder onderzoek naar de resultaten van het robuustheidsonderzoek en naar de benodigde verbetermaatregelen niet van te voren vast te leggen. Verbetermaatregelen uit het robuustheidsonderzoek en te nemen maatregelen zullen in overleg met het bevoegd gezag moeten worden afgesproken.

Het bovenstaande is reden waarom COVRA u verzoekt de gevraagde aanpassingen en wijzigingen daar waar nodig in de vergunning te verwerken.

Hoogachtend,

CENTRALE ORGANISATIE VOOR RADIOACTIEF AFVAL (COVRA) N.V.

Ir. J. Boelen
Directeur

Ministerie van Economische Zaken
Programmadirectie Nucleaire Installaties en Veiligheid
Ovv. Ontwerpbeschikking COVRA
Aanleverpunt C-Noord3 – A17/18
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Amsterdam, 02 november 2014

Geachte mevrouw, mijnheer,

Hierbij mijn 'zienswijze' met betrekking tot de ontwerpbeschikking voor de aangevraagde wijziging van de kernenergievergunning van Covra N.V.

Graag breng ik de volgende punten in ter overweging, beoordeling en beantwoording.

Principieel bezwaar uitbreiding opslag radioactief afval

Radioactief afval wordt voor in elk geval honderd jaar opgeslagen bij de Covra, in Zeeland. Het is nog volstrekt onbekend *hoe* en *waar* het radioactief afval – dat voor tienduizenden jaren van alles en iedereen geïsoleerd dient te worden - daarna wordt opgeborgen. Daarmee wordt de zorgplicht en de verantwoordelijkheid voor het Nederlandse radioactief afval doorgeschoven naar toekomstige generaties. Er wordt nu geld verdient met atoomstroom, de lasten worden over de schutting gekieperd.

De aanname dat de financiële reserves die momenteel worden opgebouwd voldoende zullen zijn voor de (financiering) van de eindberging van dit soort afval over honderd jaar deel ik niet. Nergens ter wereld is een eindberging gerealiseerd, we weten nog niet eens hoe we het gaan opbergen, hoe kun je dan weten hoeveel het zal gaan kosten? Met het verlenen van een vergunning om de opslag van hoograadioactief afval en verarmd uranium uit te breiden wordt er een nog grotere wissel getrokken op de toekomst. De vergunning moet daarom niet worden verleend. In plaats daarvan moet er worden gestopt met de productie van kernafval (en dus meet kernenergie) een moet er op korte termijn een besluitvormingstraject worden ingezet gericht op keuzes rond eindberging.

Nuloptie niet overwogen

In de concept-vergunning en in de M.E.R. wordt gesteld dat de nuloptie, handhaving van de bestaande situatie, geen reëel alternatief is omdat er dan voor een deel van het radioactief afval dat sowieso zal ontstaan, geen oplossing is. Deze situatie is ontstaan door fouten in het verleden; noch bij de vaststelling van het Borssele Convenant in 2006, noch bij de vergunningswijziging ten behoeve van de verlengde levensduur van de kerncentrale Borssele is er een M.E.R. opgesteld. De productie van (meer) kernafval werd een voldongen feit en die situatie wordt nu aangegrepen om de keuze voor een beperkte procedure waarin geen ruimte is voor onderzoek naar een variant die uitgaat van een situatie dat we niet meer kernafval produceren dan bijvoorbeeld voorzienbaar op het moment van de oplevering van een beperkte uitbreiding van de Covra, te rechtvaardigen. Ik teken bezwaar aan tegen het feit dat er in de M.E.R.(procedure) geen zogenaamde nul- of bijna-nul variant wordt meegenomen.

Besluit doorkruist besluitvorming Nationaal Programma

Eind 2014 legt de Minister van Economische Zaken het '*ontwerp Nationaal uitvoeringsprogramma voor het lange termijn beheer van radioactief afval en verbruikte splijtstoffen*' voor aan de Tweede Kamer. De voorliggende concept-vergunning loopt vooruit op, en doorkruist, politieke beoordeling van, en mogelijke besluitvorming over, dat Nationale Programmaprogramma als bedoeld in artikel 5, eerste lid, onderdeel a, van richtlijn 2011/70/Euratom, voor het beheer van radioactieve afvalstoffen. Met een keuze voor de uitbreiding van de Covra faciliteit wordt weer voorgesteld op een keuze voor de omgang met radioactief afval die andere mogelijke keuzes bemoeilijkt.

Verbruikte splijtstof van een eventuele Pallas-reactor

In de M.E.R. staat dat de Nuclear Research Group (NRG) schriftelijk heeft aangegeven na 2015 de onderzoeksreactor HFR in Petten te willen te vervangen door de zogenaamde Pallas-reactor, en (dus) van plan is door te gaan met de productie van hoogradioactief afval. Volgens artikel 36 van het besluit stralingsbescherming zijn ondernemers verplicht het ontstaan van radioactief afval zo veel mogelijk te voorkomen of te beperken. Door bij de vergunning voor de uitbreiding van de HABOG bij de Covra uit te gaan van kernafval uit de Pallasreactor wordt er ook hier een voldongen feit gecreëerd die er toe zal leiden dat het moeilijker wordt om niet te kiezen voor (de bouw van) de Pallas-reactor. Als de Pallas reactor al gerealiseerd wordt zal deze zeker niet voor het jaar 2025 verbruikte splijtstof naar de Covra willen of kunnen afvoeren. Het voorliggende conceptbesluit is op dit punt dan ok zeer voorbarig en overbodig.

Opwerking vs. directe opslag

In de M.E.R. wordt niet ingegaan op onder andere de milieugevolgen van de keuze voor opwerking van de verbruikte splijtstof van de kerncentrale Borssele in Frankrijk. Verbruikte splijtstof van de IRI (Delft) en de HFR (Petten) wordt direct, dus zonder opwerking, bij de Covra opgeslagen. Dit reduceert het aantal transportbewegingen met hoogradioactief afval aanzienlijk in vergelijking met de route van opwerking van verbruikte splijtstof in het buitenland. Bovendien is directe eindopslag van verbruikte splijtstof minder proliferatie-gevoelig dan het opwerken er van. Onder andere op grond van dit soort overwegingen kan er in de (nabije) toekomst heel goed een keuze worden gemaakt voor beëindiging van de keuze voor opwerking. En dat heeft implicaties voor de (faciliteiten in de) Habog. Voor de voorgenomen uitbreiding van de Habog moet dan ook een beoordeling worden gemaakt van (de gevolgen van) beide routes

Meng-oxide

De kerncentrale Borssele gebruikt sinds 2014 Meng-oxide (zogenaamde MOX) brandstof. In de M.E.R. wordt niet ingegaan op de vraag of – en zo ja, welke – milieugevolgen dit heeft voor de opslag en transport van hoogradioactief afval afkomstig van de kerncentrale.

Op grond van deze argumenten en mijn principiële bezwaar tegen de productie van (meer) kernafval wijs ik uitbreiding van de faciliteiten bij de Covra af. Ik ga er van uit dat u deze punten meeneemt in uw definitieve beschikking over de aanvraag voor uitbreiding van de Covra.

Met vriendelijke groet,

Cathelyne Vollaard

2014-11-09 10:00
Lorena Sidor
Vertrouwd - Uitsluitend bestemd voor de
Dinsdag 11 november 2014 10:00
Mijn bericht is afgeleverd op
11/11/2014 om 10:00 uur

Ministerie van Economische Zaken
Programma diercefte Nucleaire Installaties en
Veiligheid
Ouv Ontwerpbeschiikung COVRA
Aanleverpunt C-Noord 3 - A17/18

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

PDNIU

ADSEPT 2500EK401

6-11-2014

6-11-2014

P8

DOMUS 14181479

Stibbe

Amsterdam Brussels Luxembourg Dubai Hong Kong London New York

Aangeleend
Ministerie van Economische Zaken
Programmadirectie Nucleaire Installatie en
Veiligheid
O.v.v. 'Ontwerpbeschikking COVRA'
Aanleverpunt: C-Noord3-A17/18
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

mr. C.N.J. Kortmann
advocaat

mr. dr. V.M.Y. van 't Lam
advocaat

Advocaten en notarissen
Strawinskylaan 2001
Postbus 75640
1070 AP Amsterdam
Nederland

Tevens per email:
Postbus.aanvraagCOVRA@minez.nl

www.stibbe.com

Onze ref.
TK/VL 15736852v1
Uw ref.
n.n.b.
Datum
5 november 2014

ZIENSWIJZE
inzake ontwerpbeschikking COVRA

Excellentie,

Hierbij breng ik als advocaat en gemachtigde tijdig een zienswijze naar voren namens:

N.V. Elektriciteits-Produktiemaatschappij Zuid-Nederland EPZ, statutair gevestigd te Borssele aan de Zeedijk 32

(hierna te noemen: "EPZ").

Hierbij maak ik gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze te geven op het ontwerpbesluit d.d. 23 september 2014, met kenmerk DGETM-PDNIV / 14157031. Het ontwerpbesluit is ter inzage gelegd van 25 september 2014 tot en met 5 november 2014. Het ontwerpbesluit ziet op een uitbreiding van het Hoog radioactief Afval Behandelings- en Opslag Gebouw (**HABOG**), wijziging van de locatie van het tweede opslaggebouw voor verarmd uranium (**VOG₂**) en de revisie van de Kernenergiewetvergunning van de Centrale Organisatie voor Radioactief Afval N.V. (**COVRA**) te Nieuwdorp (gemeente Borsele). Hierbij treft u een kopie van dit ontwerpbesluit aan (**Bijlage 1**).

1. JURIDISCH KADER

- (1) Op grond van artikel 15 onder a en b van de Kernenergiewet (**Kew**) is het verboden om zonder vergunning van de minister van Economische Zaken:
  - (1) splijtstoffen of ertsen te vervoeren, voorhanden te hebben, binnen of buiten Nederlands grondgebied te brengen of te doen brengen, dan wel zich daarvan te ontdoen;

Stibbe

- (2) een inrichting, waarin kernenergie kan worden vrijgemaakt, splijtstoffen kunnen worden vervaardigd, bewerkt of verwerkt, dan wel splijtstoffen worden opgeslagen, op te richten, inwerking te brengen, in werking te houden, buiten gebruik te stellen of te wijzigen of een inrichting, waarin kernenergie kon worden vrijgemaakt, splijtstoffen konden worden vervaardigd, bewerkt of verwerkt, dan wel splijtstoffen werden opgeslagen, te ontmantelen.
- (2) Hoofdstuk III afdeling 2 van de Kew ziet op de vergunningverlening en bevat onder meer de weigeringsronden van de vergunning en bepaalt welke voorschriften aan de vergunning (kunnen) worden verbonden. Daarnaast bevat hoofdstuk 4 van het Besluit kerninstallaties, splijtstoffen en ertsen regels over de aan een vergunning op grond van artikel 15 Kew te verbinden voorschriften. Voorts bevat hoofdstuk 4 van het Besluit stralingsbescherming onder meer regels over de vergunning en de vergunningaanvraag.
- (3) Het ontwerpbesluit betreft een revisievergunning op grond van artikel 15aa Kew. Dat artikel bepaalt dat artikel 2.6 lid 1, lid 2 en lid 4 Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) van toepassing is op de revisievergunning op grond van de Kew.

2. ZIENSWIJZE

- (4) Volgens EPZ heeft een passage van de considerans van het ontwerpbesluit aanpassing. In paragraaf 2.2, op bladzijde 54, onder het kopje "wijziging locatie VOG2" staat "VOG2 voor opslag van Urenco afkomstig verarmd uranium". Volgens EPZ moet iedere Nederlandse partij bij COVRA verarmd uranium kunnen aanbieden. Uit de aanvraag van COVRA volgt namelijk niet dat alleen Urenco verarmd uranium aanbiedt.
- In het aanvraagdocument van COVRA is op blz. 10-12, 23-24, 32 en 35 sprake van "verarmd uranium" zonder specificatie van de aanbieder.
  - Op blz. 37 van het aanvraagdocument staat dat "containers met verarmd uraniumoxide worden aangevoerd per spoor".
- (5) In de voorschriften van het ontwerpbesluit is Urenco weliswaar niet als enige aanbieder genoemd van verarmd uranium, maar om zeker te stellen dat ook andere Nederlandse partijen verarmd uranium kunnen aanbieden, verzoekt EPZ u om de desbetreffende bepaling in de considerans te wijzigen door de woorden "van Urenco" te schrappen.

6-11-2014

Stibbe

3. CONCLUSIE

Gelet op het vorenstaande verzoek ik u namens cliënte om bij het nemen van het definitieve besluit rekening te houden met de zienswijze.

Hoogachtend.

C.N.J. Kortmann

Bijlage: 1

Bijlage 1

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

COVRA N.V.
Postbus 202
4380 AE VLISSINGEN

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Programmadirectie Nucleaire
Installaties en Veiligheid

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Datum 23 september 2014
Betreft Ontwerp - beschikking COVRA

Ons kenmerk
DGETM-PDNIV / 14157031

Uw kenmerk

Bijlage(n)

Besluit

**KERNENERGIEWET-VERGUNNING VERLEEND AAN HET
COVRA TEN BEHOEVE VAN DE UITBREIDING VAN HET
HOOG RADIOACTIEF AFVAL BEHANDELINGS- EN
OPSLAG GEBOUW (HABOG), WIJZIGING VAN DE
LOCATIE VAN HET TWEDE OPSLAGGEBOUW VOOR
VERARMDE URANIUM (VOG2) EN REVISIE VAN DE
KERNENERGIEWETVERGUNNING VAN DE CENTRALE
ORGANISATIE VOOR RADIOACTIEF AFVAL N.V.
(COVRA)**

**Verleend door:
DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN**

Inhoudsopgave

1. Het besluit	3
1.1 Vergunning	3
1.2 Inhoud en geldigheid van de vergunning	4
1.3 Tot het vergunde behorende aanvraagdocumenten	8
1.4 Voorschriften van de vergunning	8
1.5 Ambtshalve intrekken van het voorschrift	8
1.5 Het in werking treden van de beschikking	52
2. De aanvraag	53
2.1 De aanvraagdocumenten	53
2.2 Aanleiding en betekenis van de aanvraag	53
3. Wetgeving en procedures	57
3.1 Van toepassing zijnde wet- en regelgeving	57
3.2 Het verloop van de procedure	58
4. Milieu Effect Rapportage	61
4.1 Algemeen	61
4.2 Alternatieven uit het MER	61
4.3 Toekomstige evaluatie van het MER	62
5. Beoordelingskader aanvraag	63
6. Toetsing van de aanvraag	65
6.1 Rechtvaardiging	65
6.2 Veiligheid, ALARA en dosislimieten	67
6.3 Overige conventionele (niet op straling betrekking hebbende) milieuaspecten	74
6.4 Conclusie	83
7. Slotconclusie	86

Bijlagen

Bijlage A: Verklarende begrippenlijst

Bijlage B: Bijlage radionucliden-laboratorium

Bijlage C: Controlelijst C8 van de Werkwijzer bedrijfsbrandweren

+ vervolg van de ontwerpbesluit

NIET geprint JD

BBU-Sammeleinspruch: Genehmigungsverfahren für das niederländische Atommüll-Lager abbrechen / AKW Borssele und die Urananreicherungsanlage in Almelo stilllegen!

Die COVRA (Centrale Organisatie Voor Radioactief Afval) hat bei der niederländischen Regierung Veränderungen bei der Lagerung von Atommüll in ihrem Zentral-Lager in der Provinz Zeeland beantragt. So soll u. a. noch mehr hochradioaktiver Atommüll als bisher eingelagert werden.

In Zeeland befindet sich das zentrale (oberirdische) Atommüll-Lager der Niederlande. Ein Endlager gibt es nicht. Dennoch wird weiterhin Atommüll produziert, besonders im einzigen AKW der Niederlande (in Borssele) und in der Urananreicherungsanlage in Almelo.

Bis zum 5. November 2014 können Einsprüche gegen den Genehmigungsentwurf eingereicht werden. Wir, die Unterzeichnerinnen und Unterzeichner, haben erst kurz vor dem Ende der Einspruchsfrist von dem Genehmigungsverfahren erfahren. Wir beantragen einen Abbruch des Verfahrens und die vollumfängliche, frühzeitige und umfassende Beteiligung der Bevölkerung in der Bundesrepublik Deutschland. Ein Unfall im Atommüll-Lager in Zeeland mit Freisetzung hochradioaktiver Stoffe würde auch die Bevölkerung im Bundesgebiet betreffen. Grundlegend fordern wir die Beendigung der Atommüllproduktion, insbesondere die sofortige Stilllegung des AKW Borssele und der Urananreicherungsanlage in Almelo.

per post ontvangen

Domus 14181726

79

Name, Vorname	Anschrift	Unterschrift
Erbel Thomas		

Liste zurück bis zum 3. November 2014 an: Bundesverband Bürgerinitiativen Umweltschutz (BBU), Kontaktstelle Niederlande, c/o Siedlerweg 7, 48599 Gronau - oder **bis zum 5. November** direkt an Ministerie van Economische Zaken, Programmadvocatuur Nucleaire Installaties en Veiligheid, O.v.v. Ontwerpbeschikking NRG, Ontmanteling LFR, Aanleverpunt: C-Noord3 - A17/18, Postbus 20401, NL 2500 EK DEN HAAG.
Achtung: Einsprüche können auch per E-Mail eingereicht werden: Postbus.aanvraagCOVRA@minez.nl. Betreff: Zienswijze Ontwerpbeschikking NRG, Ontmanteling LFR. Informationen zum Verfahren unter www.laka.org, www.wisenederland.nl oder 02562-23125.

Ministerie van Economische
-Zaken
C-woord 3-A-17-18
Postbus 2040A
NL-2450 EA Den Haag

P10-P11-P12

Bij deze stuur ik u mijn zienswijze met betrekking tot de ontwerpbeschikking voor de aangevraagde wijziging van de kernenergiewetvergunning van Covra N.V.

Mijnheer, mevrouw

Principieel bezwaar uitbreiding opslag radioactief afval

Radioactief afval wordt voor honderd jaar opgeslagen bij de Covra. Het is nog onbekend hoe en waar het radio-actief afval daarna wordt opgeborgen. Daarmee wordt de verantwoordelijkheid voor het Nederlandse radioactief afval doorgeschoven naar toekomstige generaties. De aanname dat financiële reserves die momenteel worden gevormd een garantie bieden voor (financiering) van de eindberging van dit afval over honderd jaar, deel ik niet. Met het verlenen van de vergunning om de opslag van hoogradioactief afval en voor verarmd uranium uit te breiden wordt er een nog groter beroep gedaan op mensen van toekomstige generaties. De vergunning moet daarom niet worden verleend. In plaats daarvan moet er worden gestopt met kernenergie en moet er op korte termijn een eindberging worden ingericht.

Nuloptie niet overwogen

In de concept-vergunning en in de m.e.r. wordt gesteld dat de nuloptie, handhaving van de bestaande situatie, geen reëel alternatief is omdat voor een deel van het radioactief afval dat zal ontstaan, dan geen oplossing aanwezig is. Maar noch bij vaststellen van het Borssele Convenant in 2006, noch bij de vergunningswijziging ten behoeve van de verlengde levensduur van kerncentrale Borssele is een m.e.r. opgesteld. Door dit hier als voldongen feit te beschouwen is er dus definitief geen m.e.r.-evaluatie gemaakt van de levensduurverlenging van kerncentrale Borssele.

Directe ontmanteling kerncentrale Borssele

In het Borssele Convenant is afgesproken dat bij buitengebruikstelling van kerncentrale Borssele deze direct ontmanteld wordt. Het is onduidelijk of de beschikbare ruimte in de Habog voor radioactief afval/grote radioactieve componenten, afkomstig bij die directe ontmanteling voldoende is en wat de te verwachte milieueffecten zullen zijn van vervoer en opslag hiervan.

Verkortings wachttijd

Door langere bedrijfsduur KCB en opnieuw afsluiten van opwerkingscontracten door EPZ en de daarmee samenhangende eindtermijn van het terugsturen van het hoogradioactief afval (31-12-2052) wordt de periode waarin het afval kan afkoelen in de Habog aanzienlijk verkort. Bij het ontwerp van de Habog werd er van uitgegaan dat na 100 jaar opslag het hoogradioactief afval verplaatst zou gaan worden naar een eindberging. Maar nu is die periode veel korter. In de m.e.r./vergunning wordt niet op de (milieu) effecten van deze verkorte afkoelingsstermijn, onder andere met betrekking (op verplaatsing naar) de eindberging, ingegaan. Nu deze analyse ontbreekt, is er geen goede inschatting mogelijk van de milieugevolgen van het voorliggende besluit.

Besluit doorkruist besluitvorming Nationaal Programma

Eind 2014 legt u het ontwerp Nationaal uitvoeringsprogramma voor het langetermijnbeheer van radioactief afval en verbruikte splijtstoffen voor aan de Tweede Kamer. De voorliggende concept-vergunning loopt vooruit op en doorkruist politieke besluitvorming voor het nationaal programma als bedoeld in artikel 5, eerste lid, onderdeel a, van richtlijn 2011/70/Euratom, voor het beheer van radioactieve afvalstoffen.

Verbruikte splijtstof van de Pallas-reactor

In de m.e.r. staat dat de Nuclear Research Group (NRG) schriftelijk heeft aangegeven na 2015 de onderzoeks-reactor HFR te vervangen door de Pallas-reactor, en van plan is door te gaan met de productie van hoog-radioactief afval. Volgens artikel 36 van het besluit stralingsbescherming zijn ondernemers verplicht het ontstaan van radioactief afval te voorkomen of te beperken. Door bij het uitbreiden van de Habog rekening te houden met kern-afval van deze mogelijk nieuwe kernreactor, ontstaat er een Locked-in situatie waarin niet-reactor-gebonden methoden van isotoop-productie niet meer realistisch zijn omdat er al is geïnvesteerd in kernreactor-infrastructuur zoals Habog-capaciteit. Aangezien Pallas zeker niet voor 2025 verbruikte splijtstof bij de Covra zal opslaan, is het voorliggende conceptbesluit voorbarig.

Opwerking vs. directe opslag

In de m.e.r. wordt niet ingegaan op de milieugevolgen van opwerking van de verbruikte splijtstof van kerncentrale Borssele in Frankrijk. Verbruikte splijtstof van de IRI en de HFR wordt direct, dus zonder opwerking, bij de Covra opgeslagen. Dit reduceert het aantal transportbewegingen met hoogradioactief afval aanzienlijk in vergelijking met opwerking van verbruikte splijtstof in het buitenland. Verder is directe eindopslag van verbruikte splijtstof minder proliferatie-gevoelig dan het opwerken van verbruikte splijtstof. Voor de voorgenomen uitbreiding van de Habog had ook moeten worden beoordeeld of de milieugevolgen van opwerking kleiner zijn dan de milieugevolgen van het direct opslaan van de verbruikte splijtstof van kerncentrale Borssele.

Meng-oxide:

Kerncentrale Borssele gebruikt sinds 2014 Meng-oxide brandstof. In de m.e.r. wordt niet ingegaan of – en welke – milieugevolgen dit heeft voor de opslag en transport van hoogradioactief afval afkomstig van Kerncentrale Borssele.

Ik ga er van uit dat u deze punten meeneemt in uw definitieve beschikking over de aanvraag voor uitbreiding van de Covra. Ik verzoek u mijn persoonsgegevens niet openbaar te maken.

Met vriendelijke groet,

Naam

Woonplaats

Handtekening

Vaals

Duisburg

A.u. b tot 20. 12. terugzenden naar: NN

ok direct tot 24.12. (!) naar ; Ministerie van Economische Zaken, Programmadirectie Nucleaire Installaties en Veiligheid, O.v.v. Ontwerpbeschikking NRG, Ontmanteling LFR, Aanleverpunt: C-Noord3 - A17/18 Postbus 20401, NL 2500 EK DEN HAAG ok mail aan: Postbus.aanvraagCOVRA@minez.nl